

รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

MODEL OF PARTICIPATION OF THE SCHOOL AND THE COMMUNITY IN APPLYING
LOCAL WISDOM IN A LEARNING PROCESS AT THE PRIMARY EDUCATIONAL LEVEL

15

พลพัทธ์ คนหาญ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ประโคท**

อาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้บริหาร ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน จำนวน 909 คน สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน จากโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง วิเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย 2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบประเมินองค์ประกอบของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน และประเมินคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน 3) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน 4) นำเสนอรูปแบบ โดยใช้วิธีการ Focus Group จำนวน 25 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะทำงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ และความต้องการ การกำหนดเป้าหมาย จุดเน้น การติดตามประเมินผล ขาดประสบการณ์ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาน้อย

* นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลักอยู่ 5 องค์ประกอบ มีองค์ประกอบย่อย 20 องค์ประกอบและมีตัวบ่งชี้ จำนวน 69 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย จุดเน้นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ 3) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ 4) การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้

3. ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้ คือ 1) ด้านหลักการและเหตุผล มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มาก 2) ด้านวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ด้านวิธีดำเนินการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่าองค์ประกอบหลัก ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ABSTRACT

The research aimed to study a model of participation of the school and the community in applying local wisdom in learning at the primary educational level. Its specific objectives were 1) to study participation in general of the school and the community in applying local wisdom in a learning process at the primary educational level, 2) to construct a model of participation of the school and the community, 3) to evaluate a model of participation of the school and the community and 4) to propose a model of participation of the school and the community in applying local wisdom in a learning process at the primary educational level. The research stages were as follows. In stage one, a study was conducted in order to examine current conditions and recommendations concerning a participation of the school and the community in applying local wisdom in a learning process at the primary educational level. An interview was administered on the school administrators, the teachers of local wisdom, the committee of the basic educational schools, students' parents and the students from three schools. In stage two a model and its handbook were constructed, a model's components were evaluated by 15 experts and the model handbook was evaluated by 9 experts. In stage three appropriateness, practicality and benefits of the model in question were evaluated by 17 experts. In stage four, a model in the study was proposed by means of focus group comprising 25 experts.

The research findings were as follows.

1. As for the current conditions and the recommendations on participation of the school and the community, it was found that an application of local wisdom in a learning process at the primary educational level was at a high level. Based on the interview of the school administrators, the teachers, the students' parents, the students and the

committee of the basic education schools, it was found that the working team had no adequate knowledge and understanding regarding the circumstances, wants, objective specifications, emphasis, follow-up and evaluation. Besides, the working team was inexperienced in applying a local wisdom in a learning process. Therefore, less attention was given to resource mobilization for the purpose of learning.

2. The model of participation of the school and the community in applying local wisdom in a learning process consisted of 5 primary components, 20 secondary components and 69 indicators as given. 1) Participation in analyzing the circumstances and wants in applying a local wisdom in a learning process at the primary educational level consisted of 4 secondary components and 14 indicators; 2) participation in objective specification, emphasis in applying local wisdom in a learning process consisted of 4 secondary components and 12 indicators; 3) participation in resource mobilization consisted of 4 secondary components and 18 indicators; 4) participation in implementation of local wisdom in a learning process at the primary educational level consisted of 4 components and 17 indicators; 5) participation in follow-up and evaluation of an application of local wisdom in a learning process consisted of 4 secondary components and 13 indicators.

3. Concerning the results of the model evaluation, the following were found: 1) on rationale, appropriateness, practicality and benefits were at a high level; 2) on objectives, appropriateness and benefits were at a high level; 3) on methods, all primary components were found to be practical and beneficial at a highest level.

4. As for the proposal of the model of participation in question, it was found that the model of participation of the school and the community in applying local wisdom in a learning process was found to be appropriate, practical and beneficial.

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศในอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน รัฐเน้นไปที่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) มากกว่าเรื่องความสมดุลเสถียรภาพและความยั่งยืนก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ได้เพิ่มทวีจนแสดงให้เห็นผลเสียอันร้ายแรงอย่างชัดเจน (พดิน รัชเดชาพันธ์. 2551 : 34) เศรษฐกิจและสังคมที่ได้ปรับเปลี่ยนจาก "สังคมเกษตรกรรม" สู่ "สังคมอุตสาหกรรม" และ "สังคมฐานความรู้" ทำให้วัฒนธรรมของโลกแพร่เข้าสู่ประเทศไทยผ่านกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทยทั้งทางด้านวิถีชีวิต ทัศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการเรียนรู้และพฤติกรรมการบริโภค (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553 : 18) ส่งผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดั้งเดิมหลายๆ อย่าง ได้สูญหายไปจากสังคมไทย โดยมีกระแสความนิยมของ ภูมิปัญญาสากลที่ไม่เหมาะสมบางอย่างเข้ามาแทนที่ มีผลกระทบต่อสาระ หรือเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันโดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระบบ และนอกระบบบางส่วน จะมีเนื้อหาด้านภูมิปัญญาสากลมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ได้รับการเชิดชูและนำคุณค่ามาปรับใช้ในการจัดการศึกษา จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้แสวงหาแนวทางแก้ไขโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการพัฒนา ซึ่งในเวลาต่อมารัฐจึงได้กำหนดเอาไว้เป็นนโยบาย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสาระความสำคัญและประมวลใจความแล้วจะเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ การบำรุงรักษา ฟื้นฟู ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ และปลูกจิตสำนึกความเป็นไทย ตลอดจนทั้งค่านิยมอันดีงามของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความภูมิใจและเห็นถึงศักดิ์ศรีเกียรติภูมิที่มีในชาติ สอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการศึกษาระดับชาติ โดยให้หลักการจัดการศึกษาเอาไว้ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ส่วนความสำเร็จขององค์การจะเกิดขึ้นได้มากน้อยขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ในการจัดการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นับว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงและเสริมสร้างการปฏิบัติงานในองค์การให้มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งยั่งยืน (เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547 : 1) ส่วนนโยบายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษานั้น ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ให้ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาคน และการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยระบุวิสัยทัศน์ของนโยบายไว้ว่า ภูมิปัญญาไทยจะได้รับการฟื้นฟู และนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยถือเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาสำหรับคนทั้งชาติ และเป็นไป เพื่อเน้นคุณค่าทางจิตใจพลีชีพเพื่อนำไปสู่ดุลยภาพอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 ก : 3)

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในสังคม ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งในการที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของคนไทย ที่ไม่น้อยหน้าชาติใดในโลก ฉะนั้นบทบาทที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาก็คือ การดำเนินการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ในทุกรูปแบบ ทั้งในหลักสูตรการเรียนการสอนและนอกหลักสูตร และกิจกรรมต่างๆ นั้นจะต้องมีเป้าหมายสำคัญว่าต้อง ให้เกิดผลกับนักเรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ ครูในโรงเรียนทุกแห่ง จากสภาพปัญหาและความจำเป็นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การแสวงหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการที่มีระบบแบบแผนชัดเจน รวมถึงมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นระบบและเป็นรูปธรรมซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษา ดำเนินภารกิจอันสำคัญสนองตอบนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดทั้งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

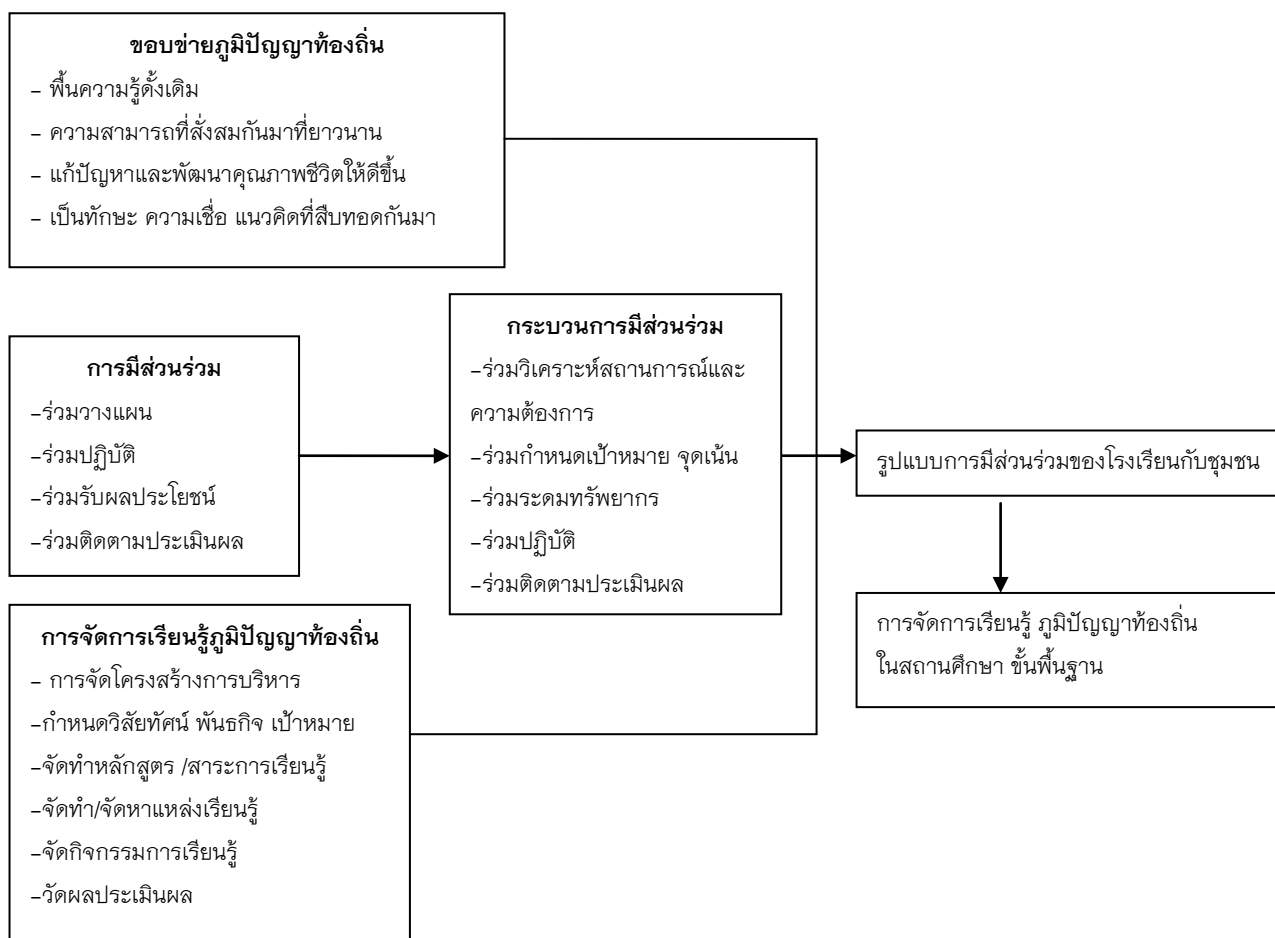
จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดด้านการมีส่วนร่วม สาระที่สำคัญที่นำมาใช้ได้แก่ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วม และรูปแบบการมีส่วนร่วม
2. กรอบแนวคิดด้านที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สาระสำคัญที่นำมาใช้ได้แก่ ขอบข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. กรอบแนวคิดด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก แนวคิด หลักการ และงานวิจัย สาระสำคัญที่นำมาใช้ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่แสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอนะ การมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และข้อเสนอนะ การมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี

และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนวนสภาพปัจจุบันข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร จำนวนทั้งสิ้น 1,212 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 909 คน จากโรงเรียน จำนวน 303 โรงเรียน

2. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เป็นบุคลากรในโรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ที่เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนเป้าหมาย พร้อมทั้งได้แนบซองติดแสตมป์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้เจ้าหน้าที่ส่งถึงผู้วิจัย เพื่อส่งแบบสอบถามกลับคืน สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ 2) ตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบ 3) ร่างรูปแบบ 4) จัดทำคู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ 5) ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ 6) ปรับปรุงคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบ

กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มศึกษาเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินของคู่มือ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ รวม จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) สร้างเครื่องมือประเมิน 2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 3) เก็บรวบรวมข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำเสนอรูปแบบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาในรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25 คน ประกอบไปด้วย นักวิชาการและเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน เข้าร่วมประชุมสัมมนากลุ่ม (Focus Group) เปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ในประเด็นต่างๆ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประชุมสัมมนากลุ่มมาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลการกรสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากันมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย จุดเน้นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ และความต้องการ การกำหนดเป้าหมาย จุดเน้น การติดตามประเมินผล จัดประสบการณ์ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย จำนวน 20 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 69 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ร่วมวางแผนในการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติในการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการในการนำภูมิปัญญา

การสร้างคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำสาระที่เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาสร้างเป็นคู่มือดำเนินการ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่ง

คู่มือได้อธิบายขั้นตอนของการดำเนินงานตามกระบวนการของรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา พื้นฐาน เพื่อให้ผู้ที่ต้องการนำรูปแบบไปใช้มีความเข้าใจในรูปแบบนี้อย่างชัดเจน และสามารถนำรูปแบบ ไปใช้ในโรงเรียนได้ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. ข้อจำกัดในการนำคู่มือไปใช้
4. วิธีดำเนินการตามรูปแบบ
5. เกณฑ์การประเมินการใช้รูปแบบ
6. แบบประเมินการใช้รูปแบบ
7. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับ มาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านหลักการและเหตุผล มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มาก

3.2 ด้านวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก ส่วนมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.3 ด้านวิธีดำเนินการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแยกเป็น รายละเอียดประกอบหลักดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

องค์ประกอบหลักที่ 2 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

องค์ประกอบหลักที่ 3 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

องค์ประกอบหลักที่ 4 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

องค์ประกอบหลักที่ 5 มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา ดังที่แสดงในภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำผลการศึกษามาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแยกออกเป็นประเด็นสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู คุรุภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนต้นแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะทำงานยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการการกำหนดเป้าหมาย จุดเน้น การติดตามประเมินผล ขาดประสบการณ์ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223-227) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาในชุมชน ตามความเข้าใจของชุมชนกับผู้กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ยังไม่ตรงกัน รวมไปถึงการปฏิบัตินั้นมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 265-275) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็น

อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ประกอบไปด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ 1) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมที่ทำให้คน ในชุมชนไม่มีเวลาว่าง สภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตและระบบมาตรฐานสินค้า ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความแตกแยก ในชุมชน และระบบการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Barnes (1995 : 3152-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้วการมีส่วนร่วมเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว จะได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและที่บ้านด้วย

2. ผลการการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามี 5 องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบย่อย 69 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุตา เนตรสว่าง (2549 : 111-116) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการติกลองปฐา โรงเรียนเวียงตาลพิทยาคม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีการติกลองปฐา ประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมระดมทุน การร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมชื่นชมรับผลประโยชน์ และการกระชับความสัมพันธ์กับชุมชนและโรงเรียนยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hoy and Miskel (1991 : 348-397) ได้ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ผลการวิจัย พบว่า 1) โอกาสในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของครู 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู 3) ครูชื่นชอบ ที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้บริหารที่ปิดกั้นโอกาส 4) ครูไม่ประสงค์จะร่วมตัดสินใจทุกเรื่อง ซึ่งบางอย่างอาจจะเกิดผลเสียหากเข้าร่วมตัดสินใจ 5) บทบาทของผู้บริหาร ครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจควรแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา 6) ปัจจัยภายในและภายนอกตัวครูมีผลต่อระดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 7) การมีส่วนร่วมตัดสินใจจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ 7.1) เจื่อนใจหรือสถานการณ์ที่ให้ครูเข้ามามีส่วนร่วม 7.2) การเข้าร่วมตัดสินใจของครูมากนักอยเพียงใด และทำอย่างไร 7.3) การตัดสินใจโดยกลุ่มจะใช้เมื่อใด 7.4) ผู้บริหารควรมีบทบาทอย่างไรจึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุรวิรัตน์ นนท์ตุลา (2555 : 276-281) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ควรประกอบไปด้วย การร่วมวางแผนในการวิเคราะห์สถานการณ์/ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การร่วมตัดสินใจในการวิเคราะห์สถานการณ์/ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมปฏิบัติ ในการวิเคราะห์สถานการณ์/ความต้องการ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการร่วมติดตาม และประเมินผลในการวิเคราะห์สถานการณ์/ความต้องการ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555 : 310) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีฐานราก จากการวิจัยพบว่า รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการระดมทุน มียุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดหางบประมาณและทรัพยากรในชุมชน การกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมในการดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน การรายงานและนำผลการปฏิบัติงานไปปรับปรุงพัฒนางานตามกลยุทธ์ของโรงเรียน โดยมีรูปแบบและลักษณะของการระดมทุนหลายรูปแบบ เช่น การขอบริจาค การจัดกิจกรรมทางศาสนา การจัดงานวันคืนสู่เหย้า ดิษย์เก่าของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ Gold (2000 : 295) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชนผู้ปกครองและนักศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลเพื่อพัฒนาผลการศึกษา พบว่า การจัดการของชุมชน เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัว กับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น การสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน นอกจากนี้ Grossi (2001 : 4241-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความตระหนัก ในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประสานความร่วมมือจากชุมชนเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความพยายามที่จะประสานความร่วมมือกับชุมชนในการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดและใกล้ชิดกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 205-234) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างอาชีพ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการส่งเสริม ให้ครูภูมิปัญญาไทย ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ และการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนนั้น ได้แบ่งออกเป็นด้านๆ คือ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วไป โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาให้มีการใช้ภูมิปัญญาที่หลากหลาย ตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรจนถึงการจัดการเรียนการสอน ส่วนการเรียนรู้แต่ละด้านนั้น ครูภูมิปัญญาไทยจะต้องเข้าไปมีบทบาท เช่น การจัดทำหลักสูตร การเป็นวิทยากร การจัดตั้งเป็นศูนย์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้งนี้ต้องครอบคลุมระบบการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือ ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และด้านการส่งเสริมอาชีพนั้น ควรมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับครูภูมิปัญญาไทย เพื่อนำไปใช้ ได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่าต่อไป สอดคล้องกับ จินณวัตร ปะโคทั้ง (2549 : 98-105) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมที่สำคัญนั้นประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การระดมทุน การทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การตั้งกองทุน การศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นมี 8 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อดำเนินการ 6) การร่วมกันดำเนินการ 7) การร่วมกันประเมินผล 8) ร่วมรับผลประโยชน์ สอดคล้อง กับ Tahereh (2007 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณสมบัติที่สำคัญของภูมิปัญญา ในโรงเรียนอัลบา ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และประสบการณ์ ภูมิปัญญาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ดีในชีวิตของแต่ละบุคคลและส่วนรวม ทำให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี และมีการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดและเป็นประโยชน์ โดยจะเห็นได้ชัดว่าภูมิปัญญาเป็นได้มากกว่าการแสวงหาความรู้จาก ผู้เฒ่าผู้แก่หรือศาสนา โรงเรียนได้เน้นการดำเนินงานด้านความสามารถทางศีลธรรม และการเรียนรู้ทางทางจิตวิญญาณ การส่งเสริม การจ้างงาน เทคนิคการให้คำปรึกษา การดำเนินงานตามแนวคิดของการให้คำปรึกษา การรักษาหลักการของ ความสามัคคี ในความหลากหลาย และการใช้ศิลปะการแสดงผ่านการเดินรำ การละคร การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ทางสังคมศีลธรรมและจิตวิญญาณรูปแบบที่ได้มีคุณค่าสำหรับการศึกษา ภูมิปัญญาที่หลากหลายและร่วมสมัยสำหรับโรงเรียน

3. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นมานั้นผ่านกระบวนการต่างๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และเป็นไปตามกระบวนการของหลักการทางวิชาการอย่างเหมาะสม ประกอบกับผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สุภาพร แพรวพนิต (2546 : 94-99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์และรูปแบบความร่วมมือ

ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน : กรณีศึกษา ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกับชุมชนคลองหก ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน วิเคราะห์สภาพปัญหาการอยู่หอพัก ของนักศึกษา และวิเคราะห์อาชีพ เขียนแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกับชุมชนคลองหก กำหนดกิจกรรมความร่วมมือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกับชุมชนคลองหก ใช้แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือ เพื่อทดลองโครงการ ประเมินผลโครงการ ส่วนการประเมินผลรูปแบบร่วมมือระหว่างสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกับชุมชนคลองหก พบว่าบุคคลทุกกลุ่มของชุมชนมีความพึงพอใจรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มานิตย์ ชาติโย (2554 : 68–70) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการตำบล นาอู่ สำหรับเด็กและเยาวชน โดยใช้หลักการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการตำบลนาอู่สำหรับเด็กและเยาวชน และมีบทบาทและความสัมพันธ์ กับประชาชน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และองค์กรภาคประชาชน ซึ่งมีแนวปฏิบัติอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้นาอู่ในรูปแบบตำบลนาอู่ รวมถึงการกำหนดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประชาชนและองค์กรที่จะร่วมกันคิด วางแผน ตัดสินใจลงทุน ปฏิบัติ ติดตามประเมินผล จนถึงร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมทั้งหมดสำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อมนั้น มีอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ 1) คนในชุมชน (Human) 2) องค์กรในชุมชน (Organization) 3) วิจัย/เรียนรู้ (Research) 4) กิจกรรม (Activity) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งเรือง ราชเมณี (2555 : 246) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การออกแบบลายมัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยอีสานบ้านโพธิ์จวน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่าครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการออกแบบลายมัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยอีสาน บ้านโพธิ์จวน ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น 2) โครงสร้างหลักสูตรประกอบไปด้วย ความนำ วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะ ที่สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างเวลาเรียน สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล องค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียน มีความรู้ ทักษะ สูงขึ้น มีคุณลักษณะสูงขึ้นกว่าเกณฑ์กำหนด 4) ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการ และความสนใจนักเรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน มีความพึงพอใจมากที่สุด

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในแต่ละด้าน แล้วผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์อีกครั้ง สอดคล้องกับ อังกุล สมตะเนย์ (2553 : 161) ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการนำรูปแบบไปรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการประชุมสัมมนาประชาพิจารณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 50 คน ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นความเหมาะสมแล้ว พร้อมกับมีข้อเสนอแนะบางประการแล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้ง องค์ประกอบสำคัญมีอยู่ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ค่านิยมและวัฒนธรรม 2) องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเทียนพรรษา 3) วิธีการถ่ายทอดการทำเทียนพรรษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ กวานปรีชา (2556 : 281–283) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรที่

เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และด้านเงื่อนไข ปัจจัยของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนการตรวจสอบรูปแบบเพื่อการนำไปใช้ของรูปแบบการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ดังนี้

1. การที่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วม ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน จึงสมควร จัดสรรงบประมาณ หรือสวัสดิการด้านอื่นๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้มีส่วนร่วม
2. โรงเรียนควรศึกษาคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าใจ โดยเฉพาะขั้นตอนการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญ และเป็นรูปธรรม
3. โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหาคำวิจัย ในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือในหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ
2. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จิณณวัตร ปะโคทัง. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นโรงเรียนกันทรารมณ
จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน
ประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ทรงศักดิ์ กวานปรัชชา. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์. ป.ร.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2557
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้าง
ทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์. ป.ร.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555.

- มานิตย์ ซาซีย, ว่าที่ พ.ต. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดทำตำบลน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักการทางสิ่งแวดล้อม. ปรินูญานิพนธ์. ปร.ด.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- รุ่งเรือง ราชมณี. “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการออกแบบลายมัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยใส่บ้านโปงลางจังหวัดนครพนม.” วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17 : 241–249 : 1 กรกฎาคม 2555
- เลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงาน. รายงานการวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- สุดา เนตรสว่าง. การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการตีกลองบูชาโรงเรียนวังดาลพิทยาคม จังหวัดลำปาง. ปรินูญานิพนธ์. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- สุภาพร เพรวพนิต. ยุทธศาสตร์และรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินูญานิพนธ์. ศษ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- สุวีรัตน์ นนทตุลา. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์. ค.ด. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2555.
- อังกูล สมคะเนย์. รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. ค.ด. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.
- Barnes, R.A “African American Parents Involvement in their Children’s Schooling.” Dissertation Abstracts International. 55 : 3152 – A : October 1995.
- Grossi, Diana Lynn. “The Role of Superintendents in Engaging the Public in Defining the Goal of Education .” Dissertation Abstract International. 61 : 4241–A : May 2001
- Hoy,W.K.,and Miskel,C.G Educational Administration Theory Research and Practice. 4th New York : McGraw–Hill, 1991.
- Tahereh, Pourshafie. Essential Features of Wisdom Education in Bahai Schooling. Doctoral Dissertation. Flinders University of South Australia, 2007.